

Kurs i evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik — Att förstå människan bakom diagnoserna vt20 i Stockholm AKO 420

Allmänt:

Utbildningens mål är att ge grundläggande kunskaper om fördjupade psykologutredningar: både när det gäller teori och de psykologiska utredningsmetoderna. Kursen kommer även ge en överblick över det aktuella kunskapsläget för psykologisk utredningsmetodik (evidence-based psychological assessment, Bornstein, 2017).

Särskilt fokus kommer att läggas på individanpassade, performance-baserade utredningsmetoder; exempelvis projektiva testmetoder och teckningstest. Kombinerandet av ett testbatteri med syftet att varje test ska tillföra unik information på ett meningsfullt sätt går igenom. Utredningsarbete ramas in som en samarbetsinriktad, terapeutisk process där psykolog och patient tillsammans undersöker patientens mönster och underliggande psykologiska dynamik vilket skapar goda möjligheter för patienten att ta emot och förstå den återkoppling som följer på utredningen. I kursen tas även upp hur information från andra frekvent använda psykologiska testinstrument som Wechsler-testen och självskattningsskalor kan integreras i en fördjupad personlighetsbedömning.

Vidare är målet med kursen att ge fördjupade kunskaper i hur personlighetspsykologisk teori kan användas för diagnostik och behandlingsplanering. Fokus ligger på bedömningens kliniska användbarhet och testbatteriets inkrementella validitet, snarare än enskilda tests reliabilitet och validitet.

Kursen ska ge kunskaper om hur ett utredningsförfarande kan användas terapeutiskt och öka individens förståelse för egna styrkor och svårigheter. Genom det samarbetsinriktade, psykoterapeutiska förhållningssättet ökas patientens egen motivation och delaktighet i framtida terapeutiska insatser.

Evidensläget för evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik:

Evidensbaserad psykologisk praktik, EBPP (policyprogram, psykologförbundet, 2013) innebär att psykologen integrerar bästa tillgängliga forskning med just den individ hen möter: dennes motivation, önskemål, problemformulering och erfarenheter styr val av metoder och hur dessa ska användas i det psykologiska arbetet. Inom evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik betyder begreppet ”metoder” både **faktiska testinstrument** (metod) och **hur psykologisk kunskap tillämpas** i mötet med klienten/patienten (metodik). Här ligger förmågan att kunna välja *rätt metod för den enskilde klienten/patienten, just nu*. Den forskningsbas som evidensbaserad utredningsmetodik vilar på har alltså två delar: dels testinstrumenten – vilken evidens finns kring testmetoderna per se?, och dels den evidens som finns för ett psykologiskt/psykoterapeutiskt och individualiserat förhållningssätt under utredningsarbetet. En central distinktion finns mellan begreppen ”att testa” och ”att utreda” där det första handlar om **testet** som kan vara exempelvis en skattningsskala som kan genomföras utan att psykologen närvarar. Det andra, att utreda, handlar om den process som en utredning bör vara där data från många olika källor integreras och skapar mening (Meyer et al, 2001). Kursen fokuserar på att bredda metodkompetensen eftersom olika testmetoder/utredningsmetoder ger kompletterande bilder av en person och motsägelsefullheter i testdata berikar förståelsen. Här finns omfattande forskningsstöd och det är centralt att som utredande psykolog behärska flera olika

utredningsmetoder; både skattningsskalor, intervjuer, performancebaserade och projektiva tester, för att kunna fånga in individens komplexitet. (Bornstein, 2016; Meyer et al, 2001; Mihura, 2012; Visser et al, 2008; Wilson & Dunn, 2004; Finn, 2011, 2012) Förutom att få kännedom om olika tester så kommer kursen ge träning i terapeutisk – samarbetsinriktad utredningsmetodik vilket i dagsläget har gott vetenskapligt stöd när det gäller att öka patientens motivation för behandlingsinsatser, göra utredningserfarenheten till en stärkande, positiv upplevelse och öka förståelsen för den egna problematiken (Finn, Fischer & Handler, 2012).

Bakgrund:

I många psykologers kliniska vardag ingår att genomföra psykologutredningar, ofta utifrån neuropsykologiska frågeställningar som antingen har formulerats av patienten själv, patientens familj eller skola. Ibland är frågeställaren socialtjänst eller läkare som behöver ytterligare vägledning för att planera handlingsinsatser. Den psykologiska utredningen syftar alltid till att öka kunskapen om, och förståelsen för, patientens förmågor och svårigheter i syfte att lämpliga insatser ska kunna erbjudas (Bram et al, 2014, Smedler & Tideman, 2009).

På samma sätt som vi inte nöjer oss med att be våra patienter att självskatta sitt kognitiva fungerande, finns det en vinst i att komplettera patientens självskattade emotionella och personlighetsrelaterade fungerande med andra testinstrument i arbetet med att skapa en fördjupad förståelse. Ingen av oss känner oss själva helt och hållet, och ofta är svårigheter att förstå sitt eget fungerande en del i det problem patienten söker för. I självskattning av begåvning finns ingen korrelation mellan skattning och resultat på klassiska begåvningsstest (Meyer et al, 2001; Paulhus, Lysy & Yik, 1998). På motsvarande sätt finns omfattande forskning som visar att det som människor säger om sig själva och sin person inte alltid överensstämmer med hur andra uppfattar dem eller hur de faktiskt beter sig (Hartmann & Gronnerod, 2009, Bargh & Chartrand, 1999; Nisbett & Wilson, 1977; Wilson & Dunn, 2004, Visser et al, 2008, Mihura, 2012). Här kan de performancebaserade personlighetstesten, tillsammans med en terapeutisk, samarbetsinriktad arbetsmetod, spela en viktig roll för att fördjupa förståelsen av individen. Dessa test tar dock avsevärt längre tid att lära sig använda än självskattningsformulär, även för den som är utbildad psykolog. I de grundläggande psykologutbildningarna är idag fokus på psykiatrisk diagnos och kunskapen om performancebaserade tester och psykoterapeutiskt förhållningssätt i psykologutredningar är underordnad det psykiatriska perspektivet.

Det allra vanligaste sättet att använda psykologutredningar på är för att samla in information som kan underlätta kommunikation mellan professionella för att sätta in rätt åtgärd för patienten. Det är ett förhållningssätt som har sin utgångspunkt i medicinsk diagnostik. Mätmetodens reliabilitet är central, dvs det finns en idé om ett sant testvärde som skulle kunna mätas oavsett vem som gör mätningen förutsatt att metoden är den rätta. Eftersom alla testdata innehåller ett visst mått av mätfel presenteras oftast resultat inom konfidensintervall. Som en konsekvens av idén om ett *sant värde* har också mycket forskning kring psykologiska testmetoders användbarhet fokuserat på psykometri och gruppdata. Testernas viktigaste data är nomotetiska, dvs ett numeriskt värde som visar hur en person presterar i relation till en normgrupp. Denna forskningstradition ägnar sig främst åt att undersöka hur ett enskilt testdata korrelerar med ett enskilt yttre kriterium, ex vis hur resultat på BDI II (Becks Depression Inventory, second ed, 2005) korrelerar med patienter som bedöms uppfylla kriterierna för egentlig depression enl DSM 5 i jämförelse med personer utan depressionsdiagnos. Den typen av studier hjälper oss att förstå hur ett enskilt resultat, på gruppnivå, samvarierar med en viss diagnos (Cronbach & Meehl, 1955) men ger mycket lite information om en specifik individ och ger inte heller någon hjälp att förstå hur resultatet från det enskilda testet ska tolkas tillsammans med andra relevanta data från intervjuer, tester och observationer.

Psykologisk utredning behöver inte reduceras till att stärka eller avskrika hypoteser om eventuell diagnos hos en patient, utan har potential för att ge bredare och rikare information.

Ett annat sätt att undersöka psykologiska testmetoder är att pröva testresultatens (det vill säga psykologens slutsatser) användbarhet för patienten (utilitet eller ekologisk validitet). Här är istället utgångspunkten idiografisk, dvs inriktad på att med hjälp av olika metoder skapa ökad förståelse för en specifik individ. Diagnostiken syftar till att "sätta ljus på lidandeframkallande processer i individens livsvärld, det vill säga på dennes intrapsykiska mönster, sociala interaktionsmönster samt på stressorer som finns i dennes historia och aktuella livssituation" (Hildebrand Karlén, 2013). Testmetoderna ger psykologen en möjlighet att på ett standardiserat sätt undersöka hur patienten arbetar med en uppgift vilket ger testresultat som kan underlätta förståelsen för hur patienten möter situationer i sin vardag. Utifrån detta perspektiv är givetvis de standardiserade metoderna (testen) och numeriska testresultat viktiga men minst lika viktigt är samspelet mellan psykolog och patient, och dennes motivation och förståelse för syftet med utredningen.

Med den här typen av utredningsmetodik är relationen mellan psykolog och testperson central och förståelsen för att själva utredningsprocessen bör ha en terapeutisk effekt leder hela tiden arbetet. Även om patientens problematik kan beskrivas med DSM-diagnostik så är huvudsyftet med utredningen att förstå individen som har de eventuella diagnoserna; att tillsammans med patienten synliggöra det som patienten själv och dess omgivning har svårt att beskriva, förklara och förstå. Patienten engageras i en introspektiv och reflekterande process kring fynd och observationer under utredningen. Under de senaste decennierna har omfattande forskning genomförts som påvisar effektiviteten i de terapeutiska utredningsmetoderna (Finn, Fischer & Handler, 2012).

Ett centralt problem för den deskriptiva diagnostiken (ex vis DSM-systemet) är att den ofta ger ett magert underlag för effektiva, individanpassade behandlingar. De psykologiska behandlingar som startas inom psykiatri i Sverige idag avbryts i stor utsträckning; cirka en fjärdedel av patienter med depressionsdiagnos som erbjudits KBT-behandling avbröt behandlingen direkt eller i inledningsskedet (Myndigheten för vård och omsorgsanalys, Psykisk hälsa, rapport 2015). För vissa av dem som söker vår hjälp är det dessutom så att de, trots ett stort lidande och funktionsnedsättningar i vardagen, inte riktigt stämmer in på någon diagnos. Modern terapiforskning (Fonagy, 2015) visar att många olika terapimetoder kan ha effekt, men att ingen metod fungerar för alla. Matchningen mellan patient och terapimetod spelar stor roll, kanske större än den mellan tillstånd och metod. Terapeuten kan också behöva anpassa sitt förhållningssätt till patientens fungerande i andra avseenden än det som relateras till tillståndet, för att behandlingen ska vara verksamt. Med ett psykoterapeutiskt förhållningssätt i utredningen blir utredningsprocessen i sig som en "mini-terapi" (Killingmo, 1988) vilket ger värdefull information om många av de personlighetsdrag som är centrala för en korrekt och användbar behandlingsbedömning. Tänkande, emotionell utvecklingsnivå, relationella förmågor, motivation och patientens egen förståelse av sitt lidande är aspekter som behöver belysas för att säkerställa att en behandling kommer att kunna genomföras och ge resultat. För att en behandling ska kunna genomföras och leda till positiv förändring och utveckling krävs att patienten och psykologen är rimligt eniga om den problematik som ska behandlas. Med känslan av att ha blivit sedd och förstådd ökar delaktighet och motivation, vilket minskar risken för sammanbrott/avbrott i behandlingen. Omfattande forskning finns kring relationens betydelse för terapiers effektivitet (Lilliengren, 2014; Philips & Holmqvist, 2008) men alliansen är också betydelsefull för att en psykologisk utredning ska leda till en tydlig bild av problematik och behov samt vara behandlingsmotiverande för patienterna.

Som nämnts ovan finns omfattande forskning som visar att det är värdefullt att använda olika slags testmetoder för att få en så fullständig bild som möjligt av en individs psykiska dynamik och problematik. Olika metoder ger kompletterande bilder av en person och motsägelsefullheter i testdata berikar förståelsen av den komplexitet personen rymmer (Meyer et al, 2001).

I den grundläggande psykologutbildningen ges mycket lite undervisning om andra testmetoder än Wechslerskalor (WAIS, WISC, WNV, WPPSI) och inriktningen är framförallt nomotetisk förståelse av testdata med inriktning mot psykiatrisk diagnostik enligt DSM-systemet. Detta gör att kunskapen om den fördjupade psykologbedömningen, som syftar till att förstå personen bakom den psykiatriska diagnosen, ofta är eftersatt.

Kursen syftar till att ge en översikt över teorier och metoder som finns för individfokuserad, performance-baserad och evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik. Denna utredningsmetodik behövs särskilt när den deskriptiva, psykiatriska diagnostiken inte är tillräcklig för att planera behandlingsinsatser. Framförallt kan denna utredningsmetodik komma till nytta för patienter som inte har blivit tillräckligt hjälpta i den först prövade behandlingen. Den kan också vara till hjälp för patienter med flera psykiatriska diagnoser, så kallade komorbida tillstånd, där behandlingsrekommendationerna inte är lika självklara som vid entydiga kliniska tillstånd, samt där den psykiatriska diagnosen inte räcker till för att förstå patientens svårigheter.

Referenser:

Bargh, J. A & Chartrand, T. L (1999) The unbearable automaticity of being. *American Psychologist*, 54, 462-479

Bornstein, R. F, (2017) Evidence-based Psychological Assessment *Journal of Personality Assessment*, vol 99, no 4, 435-445

Bram & Peebles (2014) *Psychological Testing that Matters Creating a Road Map for Effective Treatment*, American Psychological Association, Washington DC

Cronbach, L. J., & Meehl, P. E. (1955) Construct Validity in Psychological Tests *Psychological Bulletin*.

Finn, Fischer & Handler (2012) *Collaborative/Therapeutic Assessment A Casebook and Guide*, Wiley & Sons, Inc Hoboken, New Jersey

Fonagy, P. (red.) (2015). *What works for whom?: a critical review of treatments for children and adolescents*. (Second edition.) New York: The Guilford Press.

Ellen Hartmann & Cato Grønnerød (2009) Rorschach Variables and Big Five Scales as Predictors of Military Training Completion: A Replication Study of the Selection of Candidates to the Naval Special Forces in Norway, *Journal of Personality Assessment*, 91:3, 254-264, DOI: 10.1080/00223890902794309

Hildebrand Karlén, M (2013) *Vansinnets diagnoser*, Carlssons, Stockholm

Killingmo (1988) *Rorschachmetode og psykoterapi*, Universitetsforlaget, Oslo

Lilliengren, P. (2014). *Exploring therapeutic action in psychoanalytic psychotherapy [Elektronisk resurs] : attachment to therapist and change*. Diss. (sammanfattning) Stockholm : Stockholms universitet, 2014. Stockholm.

Meyer, Finn, Eyde, Kay, Moreland, Dies, Eisman, Kubiszyn & Reed (2001) Psychological Testing and Psychological Assessment, A Review of Evidence and Issues, *American Psychologist*, Vol. 56, No. 2, 128-165

Mihura, Joni L, (2012) The Necessity of Multiple Test Methods in Conducting Assessments: The Role of the Rorschach and Self-Report *Psychol. Inj. and Law*, 5:97-106

Myndigheten för vård och omsorgsanalys (2015) *Psykisk hälsa – ett gemensamt ansvar*, rapport

Nisbett, R.E & Wilson, T.D (1977) Telling more than we can know: Verbal reports and mental processes
Psychological review, 8, 231-259

Paulhus, D. L, Lysy D.C & Yik, M.S.M (1998) Self-report Measures of Intelligence: Are they useful as Proxy IQ Test? *Journal of Personality* 66:4, August 1998

Philips, B. & Holmqvist, R. (red.) (2008). *Vad är verksamt i psykoterapi?*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Smedler & Tideman (2009) *Att testa barn och ungdomar Om testmetoder i psykologiska utredningar*, Natur och Kultur, Stockholm

Visser, B. A et al (2008) What makes you think You're so smart? Measured abilities, personality, and sex differences in relation to self-estimates of multiple intelligences *Journal of Individual Differences*, Vol 29 (1): 35-44

Wilson, T.D & Dunn, E.W (2004) Self-knowledge: Its limits, value, and potential for improvement. *Annual Review of Psychology*, 55, 493 - 518

DSM V (2014) Pilgrim press, Sthlm

Kursens innehåll och syfte:

1. **Att förstå individen:** Personlighetsteori i samspel med andra psykologiska teorier: utvecklingspsykologi, inlärningspsykologi, anknytningsteori. Orientering kring de idéer om människan och om psykiskt lidande som historiskt legat till grund för teori- och metodutveckling.
2. **Testteori – med fokus på performance-baserade testmetoder.** Olika metoder och deras användningsområden samt psykometriska aspekter. Användbarhetsdata: reliabilitet och olika former av validitet. Under kursen kommer olika testmetoder att belysas med fokus både på användningsområden och hur metoderna praktiskt kan användas. Testmetoder som kommer att belysas är: Thematic Apperception Test (Murray, 1943), Children's Apperception Test (Bellak, 1949), Object Relations Technique (ORT, Phillipson, 1973) och olika teckningstest (Machover, DAP, person i regn, Hus-Träd-Person). Orientering om metoden Rorschach Performance Assessment System (R-PAS) kommer också ingå.
3. **Integrering av data/resultat samt återföring/feedback till individen.** Psykoterapeutiskt förhållningssätt i utredningsarbetet; att öka delaktighet och förståelse.

Under kursen behandlas:

- Begreppen personlighet och personlighetsdiagnostik
- Psykologiska testmetoder och utredningsmetodik
- Forskning kring reliabilitet och validitet/utilitet
- Administration och tolkning av testresultat
- Bedömning av personlighetsstrukturens utvecklingsnivå
- Behandlings-/åtgärdsplanering utifrån testdata.
- Återlämning till klienten/patienten samt utlåtandeskrivning.

Examination:

Examinationen innefattar planering och genomförande av en utredning med utgångspunkt i litteratur och kursgenomgångar, ett utlåtande samt manus för muntlig återkoppling till patient (och eventuella andra) som får ta del av utredningsresultaten. Kursdeltagaren skriver också ett kortare paper med reflektioner kring gjorda överväganden och dilemman vad gäller planering, genomförande och återkoppling. Dessutom läser varje deltagare en annan kursdeltagares examinationsmaterial och delger konstruktiva synpunkter.

Undervisningen sker under sammanlagt sex heldagar; 3 gånger två dagar med en-två månader emellan, totalt 48 undervisningstimmar. Ett omfattande hemarbete ska utföras mellan dag 4 och 5 där kursdeltagarna ska genomföra en fördjupad bedömning med hjälp av olika testmetoder vilket ska redovisas och diskuteras under de två sista kursdagarna.

Kursdagar: 3 x 2 dagar: 30-31/1, 19-20/3 och två examinationsdagar som bestäms senare (april-maj). Kursen ges i Stockholm.

Kostnad: 13.000:- plus moms (25%) = 16.250:-. Betalas innan kursstart.

Utbildningen kommer att bedömas som godkänd/icke godkänd. Närvaro vid undervisningstillfällena är obligatorisk, frånvaro (maximalt en halvdag) kan eventuellt kompletteras efter överenskommelse med kursansvariga.

Förväntade studieresultat/lärandemål:

Efter genomgången kurs förväntas den studerande:

- Ha fått ökad kunskap om personlighetsteori utifrån ett psykodynamiskt perspektiv.
- Kunna redogöra för bakgrund och teori om projektiva, performance-baserade testmetoder samt kritiskt granska forskning kring metoderna.
- Ha fått fördjupad kunskap om metodologiska överväganden vid psykologiska utredningar
- Ha tränats i ett psykoterapeutiskt förhållningssätt i utredningsarbetet
- Ha tränats i att förmedla och diskutera fynden från utredningen på ett sätt som blir användbart för patienten och eventuella andra som ska ges återkoppling; både skriftligt i ett utlåtande, samt muntligt
- Ha ökat sin förmåga att hantera mer komplexa och ovanliga problem samt att arbeta med utredningar under icke-ideala omständigheter
- Ha ökat sin förmåga att använda egna observationer under utredningen, bakgrundsinformation eller omgivningens information om patienten för att få igång eller stärka en reflekterande process hos patienten under utredningens gång. Denna process skapar en plattform som ökar patientens möjlighet att förstå och använda sig av återkopplingen

Kursen ackrediteras som 1 av 6 specialistkurser; som 1 fördjupningskurs inom klinisk vuxenpsykologi, klinisk barn- och ungdomspsykologi och psykologisk behandling /psykoterapi.

Kursen kan godkännas för en enskild STP-psykolog som genomgår andra specialiseringar, detta utifrån bedömning av övriga meriter.

Lärare: Cecilia Kallenberg, leg psykolog/psykoterapeut samt Ulrika Nygren leg psykolog/psykoterapeut, specialist i klinisk barn- och ungdomspsykologi

Examinator: Ulrika Nygren, leg psykolog/psykoterapeut, specialist i klinisk barn- och ungdomspsykologi

Förkunskapskrav:

Yrkesverksamma legitimerade psykologer har tillträde till kursen.

Antal deltagare: max 12 (kursen ställs in vid för få anmälda)

Anmälan: Postas till Cecilia Kallenberg, Vibydal 1, 646 95 BJÖRNLUNDA och ska innehålla personuppgifter, kopia på examinationshandling samt en kort beskrivning av tidigare erfarenheter av utredning och diagnostik med psykologiska testinstrument. Uppge även fakturaadress. Hör gärna av dig med eventuella frågor till cecilia.kallenberg@telia.com eller nygrenulrika@hotmail.com.

Utvärdering: Som avslutande moment på sista kursdagen administreras en utvärderingsblankett, enligt förbundets mall, och samlas in anonymt. Möjlighet att ge muntlig feedback ges också i anslutning till enkäten.

Kurslitteratur: se litteraturlista (cirka 800 sidor).

Litteraturlista

Kurs i evidensbaserad psykologisk utredningsmetodik

Böcker:

Bram & Peebles (2014) *Psychological Testing that Matters Creating a Road Map for Effective Treatment*, American Psychological Association, Washington DC (ca 450 sidor)

Philips, B. & Holmqvist, R. (red.) (2008). *Vad är verksamt i psykoterapi?* (1. uppl.) Stockholm: Liber. (särskilt kap 1 samt 8-11)

Artiklar om testmetodik och teori:

Bornstein, R. F. (2017) *Evidence-based Psychological Assessment* Journal of Personality Assessment, vol 99, no 4, 435-445

Hartmann & Terje Hartmann (2014) *The Impact of Exposure to Internet- Based Information About the Rorschach and the MMPI–2 on Psychiatric Outpatients' Ability to Simulate Mentally Healthy Test Performance*, Journal of Personality Assessment, 96:4, 432-444, DOI: 10.1080/00223891.2014.882342

Henry, B & et al On the "Remembrance of Things Past": A Longitudinal Evaluation of the Retrospective Method, *Psychological Assessment* 1994, Vol.6, No. 2,92-101

Masling, J (1992) *The Influence of Situational and Interpersonal Variables in Projective Testing*, Journal of Personality Assessment, 59:3, 616-640, DOI: 10.1207/s15327752jpa5903_14

Meyer, G et al, *Psychological Testing and Psychological Assessment: A Review of Evidence and Issues (2001)* American Psychologist Vol. 56, No. 2, 128-165 DOI: 10.1037//0003-066X.56.2.128

Shedler, J, Mayman, M & Manis, M (1993) *The Illusion of Mental Health*, American Psychologist, Vol. 48. No. 11, 1117-1131

Finn, SE (2012): *Implications of Recent Research in Neurobiology for Psychological Assessment*, Journal of Personality Assessment, 94:5, 440-449

Finn, S. E. (2011). *What new understandings of shame mean for psychological assessment*. Paper presented at the annual meeting of The Society for Personality Assessment, Boston, MA, as part of a symposium, "Working with Shame in Psychological Assessment" (S.E. Finn, Chair).

Finn, S. E. (2011). *Journeys through the Valley of Death: Multimethod psychological assessment and personality transformation in long-term psychotherapy*. Journal of Personality Assessment, 93, 123-141.

Finn, S. E. (2014). *Learning to navigate Karpman's Triangle: The healing potential of assessing traumatized clients*. Paper presented at the annual meeting of the Society for Personality Assessment, as part of a symposium, "Countertransference and Trauma: Therapeutic Uses of Self in Collaborative/Therapeutic Assessment," (D. H. Engelman, Chair.)

Testspecifika artiklar:

Jenkins, S. R (2017) *The Narrative Arc of TATs: Introduction to the JPA Special Section on Thematic Apperceptive Techniques* Journal of Personality Assessment, vol. 99, NO. 3, 225–237
<http://dx.doi.org/10.1080/00223891.2016.1244066>

Jenkins, S. R (2017) *Not Your Same Old Story: New Rules for Thematic Apperceptive Techniques (TATs)*, Journal of Personality Assessment, 99:3, 238-253, DOI: 10.1080/00223891.2016.1248972

Smith, G. V (1985) *The Collaborative Drawing Technique*, Journal of Personality Assessment, 49:6, 582-585, DOI: 10.1207/s15327752jpa4906_4

Willis, L, R et al (2010) *Draw-a-Person-in-the-Rain as an assessment of stress and coping resources* The Arts in Psychotherapy 37, 233–239

Kompletterande litteratur – rekommenderas!

Hildebrand Karlén, M (2013) *Vansinnets diagnoser*, Carlssons, Stockholm

McWilliams, N (2000) *Psykoanalytisk diagnostik Att förstå personlighetsstruktur*, Wahlström & Widstrand, WS Bookwell, Finland

Finn, S E (2007) *In our client's shoes: Theory and techniques of therapeutic assessment*, Mahwahm NJ: L. Erlbaum associates

Finn, Fischer & Handler (2012) *Collaborative/Therapeutic Assessment A Casebook and Guide*, Wiley & Sons, Inc Hoboken, New Jersey